

Előszó

Sipos György, Petru Urdea

A Maros folyó amellett, hogy közös örökségünk meghatározó természeti és gazdasági kapocs Magyarország és Románia között. A hozzá kapcsolódó erőforrások: így maga a víz, a folyó által szállított nagy mennyiségű homokos hordalék, vagy a természeti és ökológiai szempontból kiemelkedően fontos élőhelyek hosszú távú fenntartása elemi érdekünk.

Ezen erőforrások rendelkezésre állását és minőségét azonban több tényező is veszélyezteti, melyek közül ki kell emelni a múltbeli és jelenlegi emberi beavatkozások, valamint a klímaváltozás rövid és hosszú távú hatásait. Kutatásainkat elsősorban a fenti problémakörök feltárása motiválta és ezeket szem előtt tartva döntöttünk úgy, hogy a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007–2013 keretében, a Szegedi Tudományegyetem és a Temesvári Nyugati Egyetem természetföldrajzi tanszékeinek együttműködésével egységes és komplex vizsgálatot kezdeményezünk a Maros síksági szakaszán. E vizsgálatok keretében elvégzett másfél éves munkánk összefoglalóját tartja kezében most az olvasó.

A kutatás elsősorban a Maros Lippa és Szeged közötti szakaszát érintette. Ennek oka egyrészt, hogy jellegét és fejlődését

Introducere

Sipos György, Petru Urdea

Râuul Mureș este patrimoniul nostru comun și reprezintă o puternică legătură naturală și economică între Ungaria și România. Sustenabilitatea pe termen lung a resurselor sale – apa în sine, cantitatea mare de sedimente transportate (nisip, pietriș) habitatele naturale de importanță excepțională, datorită valorii biologice și ecologice ridicate – constituie un interes elementar pentru cele două țări.

Cu toate acestea, disponibilitatea și calitatea acestor resurse este pusă în pericol de mai mulți factori. Dintre aceste efecte de termen scurt și lung, cele cauzate de intervențiile antropice din trecut și prezent și cele asociate schimbărilor climatice trebuie să fie bine subliniate. De aceea, cercetarea noastră a fost în primul rând motivată de investigarea problemelor esențiale, probleme care au fost abordate prin inițierea unei cercetări transfrontaliere complexe și unitare în secțiunea de câmpie a Mureșului, cu participarea a două colective de cercetători de la Universitatea din Szeged și Universitatea de Vest din Timișoara, în cadrul Programului de Cooperare Transfrontalieră Ungaria-România în perioada 2007-2013. Cititorul are ocazia de ține în mână un rezumat al rezultatelor obținute pe durata unui an și jumătate de cercetări.

tekintve ez az egység jól elkülönül a folyó felsőbb szakaszaitól, másrészt több más határmenti együttműködési projekt alapját is ez a terület képezi (ESHSE-MCA, Eco-bridge, MARIVMICCOLL, MAROS-HABITAT, NATPARKSHURO). Bár törekedtünk arra, hogy minél teljesebb képet alkothassunk a Maros jövőjét meghatározó folyamatokról, földrajzosként, illetve geomorfológusként azonban főként azokra a tényezőkre koncentráltunk, melyek alapvetően a meder fejlődését befolyásolják. A meder változásainak nyomon követése azonban nemcsak a vízügyi tervezés, de a hidrológiai, biológiai, vízminőséggel és gazdasági hasznosítással kapcsolatos kérdések és problémák szempontjából is fontosak. Úgy véljük, hogy a további határmenti együttműködés és a stratégiai tervezés megalapozásához kiemelkedően fontos a Marost érintő változások és a társadalmi elvárások feltárása és térképezése.

Mivel a projekt során fontos szempont volt, hogy tevékenységünket a Maros mentén élő helyi lakosok számára bemutassuk, ezért az összefoglaló megírásakor törekedtünk arra, hogy az ne csak a szűkebben vett szakmai közönség számára készüljön, hanem lehetőleg a Maros iránt érdeklődő és elkötelezett helyiek és döntéshozók is haszonnal forgathassák, ezáltal is kicsit jobban megismerve a folyót és annak fejlődését. Ebből kifolyólag az egyes tanulmányok nem teljesen követik a tudományos publikációk megszokott tagolását és nyelvezetét. Mindamellett azért fontosnak tartottuk, hogy a kutatás módszereinek szakmai szempontból fontos részleteit is ismertessük. Ezeket a szakaszokat kisebb betűmérettel és egyhasábos tördeléssel különítettük el. Emellett

Cercetarea s-a concentrat în primul rând pe secțiunea Lipova-Szeged a Mureșului. Pe de o parte, pentru că în ceea ce privește caracterul și evoluția văii este o unitate de vale uniformă și bine individualizată și, pe de altă parte, acest sector a fost cercetat de o serie de alte proiecte transfrontaliere (ESHSE-MCA, Eco-bridge, MARIVMICCOLL, Maros-HABITAT, NATPARKSHURO).

Deși ne-am propus să oferim pe cât posibil o imagine cât mai completă a proceselor legate de râu, fiind geografii și geomorfologii, în principal ne-am concentrat asupra factorilor care determină, în cea mai mare parte, evoluția albiei râului în sine. Monitorizarea schimbărilor albiei poate fi importantă nu numai pentru planificarea resurselor de apă, ci și pentru numeroasele întrebări și probleme legate de specificul hidrologic, biologic, și calitatea apei, precum și problemele economice. Presupunem că pentru așezarea fundamentelor viitoarei cooperări transfrontaliere și a strategiei planificării regionale, este important să explorăm „harta” schimbărilor care afectează râul, în raport cu așteptările formulate de către comunitățile locale.

Ca și în proiect, o problemă centrală a fost aceea de a introduce activitățile noastre în mediul oamenilor care trăiesc de-a lungul Mureșului, astfel că în prezentarea noastră facem un rezumat al rezultatelor obținute, într-un mod în care să fie ușor de înțeles nu numai pentru publicul profesionist, dar și pentru acei localnici și factorii de decizie care sunt interesați sau dedicați râului și care-și doresc să aibă o imagine a evoluției sale. Prin urmare, studiile nu cultivă exact limbajul clasic și structura publicațiilor științifice. Cu toate

az egyes tanulmányok végén, elsősorban a döntéshozókra gondolva, a kutatás során tett fontosabb megállapításainkat vázlat-szerűen is egybegyűjtöttük, természetesen ezek a szakaszok is jól elkülönülnek a szöveg egészétől.

A tanulmányokat magyar román és angol nyelven is elkészítettük. Az angol szöveg a kötet végén található a magyar-román részben található ábrákra történő hivatkozásokkal. Az ábraalírások ennek megfelelően háromnyelvűek.

Reméljük tehát, hogy a bemutatott anyag elnyeri a szakma és a laikusok tetszését egyaránt. Továbbá bízunk abban is, hogy a megkezdett kutatások folytatásával hozzájárulhatunk a Maros fenn-tartható vízgazdálkodásának megalapozásához, erőforrásainak hosszú távú megőrzéséhez és fejlesztéséhez.

Sipos György és Petru Urdea
Szeged–Temesvár
2012. szeptember 15.

acestea, am considerat că este important să se introducă detaliile profesionale ale cercetării și, de asemenea, metodologia sa. Explicațiile tehnice au fost separate de textul de bază prin utilizarea unui corp de literă mai mic și pe o singură coloană. În plus, la sfârșitul fiecărui capitol/studiu, având în minte factorii de decizie, am subliniat cele mai importante concluzii ale cercetării. Aceste secțiuni pot fi, de asemenea, bine diferențiate de textul principal.

Studiile au fost redactate în trei limbi (maghiară, română și engleză). Textul în limba engleză este la sfârșitul volumului cu referiri la cifrele din limba maghiară și română, în paralel. Ca o consecință, legendele figurilor sunt trilingve. În cele din urmă, sperăm că materialul prezentat va găsi atât aprobarea profesioniștilor, cât și a non-profesioniștilor. În plus, noi credem că activitatea de cercetare inițiată în cadrul proiectului va contribui la stabilirea fundamentelor unei gestionări durabile și pentru păstrarea și îmbunătățirea resurselor cursului Mureșului pe termen lung.

György Sipos și Petru Urdea
Szeged–Timișoara
15. Septembrie 2012